

Besöksnäringens kompetensförsörjning

0721911845

fredrik.svensson4@sweco.se

Swecos uppdrag

1. Ta fram ett kunskapsunderlag om besöksnäringens kompetensförsörjning
2. Ta fram förslag på åtgärder

Rapporterna

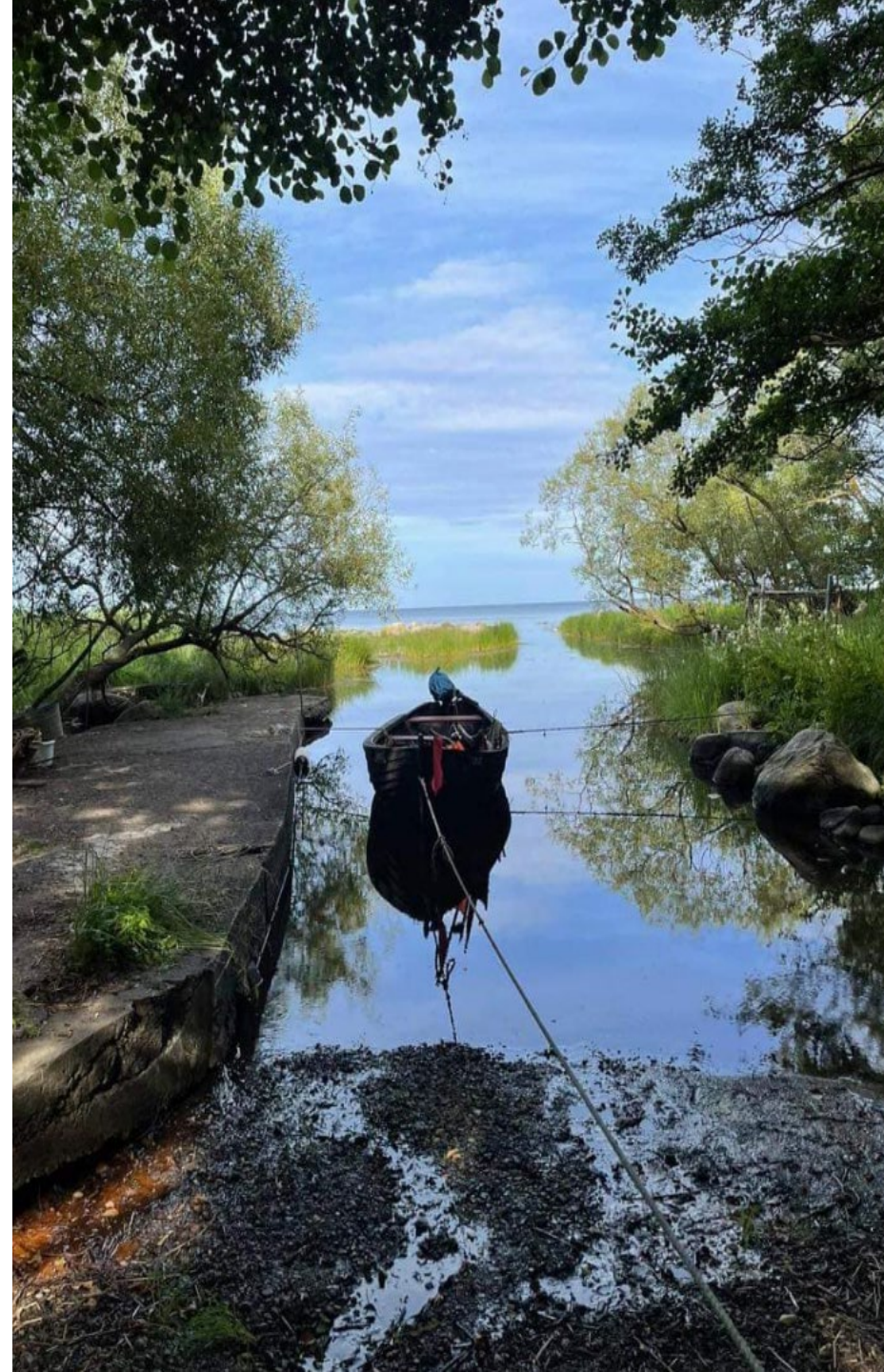
1. Problemkartläggning
2. Statistiska analyser
 - a. Sysselsatta i näringen
 - b. De som stannar och de som lämnar näringen
 - c. Utrikes födda i näringen
3. Kompetensförsörjning till besöksnäringen i Sverige, Danmark, Norge och Finland
4. Kompetensförsörjning i besöksnäringen i de nordiska länderna – Goda exempel
5. Matchningen mellan utbildning och sysselsättning inom besöksnäringen
6. En intervjustudie om varför anställda inom hotell- och restaurangbranschen byter bransch
7. Analys och åtgärdsförslag

Dagens presentation

Inte en sammanfattning av alla rapporterna.

1. Bristyrken
2. Kompetenser och typer av kompetenser i besöksnäringen
3. Problem och typer av problem i besöksnäringens kompetensförsörjning
4. Åtgärdsförslag med belägg

1. Bristyrken

Slakterier räddas av inhyrda
Ö: LÄRARBRIST — 9 november, 2022

Ett ingenjörsländ utan ingenjörer

Det råder brist på ingenjörer och tekniker i det stolta ingenjörsländet Sverige. Efterfrågan väntas öka än mer framöver som en följd av stora pensionsavgångar och samhällsomvandlingen.

Då hjälper inga gamla meriter. Nu krävs politiska insatser för att lösa ingenjörsländbristen.

Publicerad: 12 februari 2023, 16:30

Ledare: Frida Wallnor

Text

UPPDATERA Trans Probl

5

SWECO

2. Kompetenserna i besöksnäringen

Vad är besöksnäringen?

Grupp	Turismkod	Turism_namn	kategori
Ingår i turism räkenskaperna	101	Järnvägstransport	resa
	102	Vägtransport	resa
	103	Sjöfart	resa
	104	Lufttransport	resa
	201	Logiverksamhet	bo
	202	Restaurang och cafeverksamhet	äta
	301	Uthyrning och leasing av motorfordon	resa
	401	Resebyrå- och researrangörsverksamhet	resa
	501	Kultur och nöje	göra
	601	Sport och fritid	göra
Övriga turism anknutna branscher	701	Dagligvaruhandel	handla
	801	Drivmedelshandel	handla
	901	Sällanköpsvaruhandel	handla

Det är många kompetenser i besöksnäringen

Över 10 000	Mellan 5 000 och 10 000	Mellan 2 000 och 5 000	Mellan 1 000 och 2 000
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	Städare	Pizzabagare m.fl.	Butikssäljare, fackhandel
Kockar och kallskänkor	Hotellreceptionister m.fl.	Bartendrar	Trädgårdsanläggare m.fl.
Hovmästare och servitörer	Restaurang- och kökschefer, nivå 2	Buss- och spårvagnsförare	Kassapersonal m.fl.
Taxiförare m.fl.		Musiker, sångare och kompositörer	Övriga kontorsassistenter och sekreterare
		Resesäljare och trafikassistenter m.fl.	Företagssäljare
		Fastighetsskötare	Butikssäljare, dagligvaror
		Kafé- och konditoribiträden	Museiintendenter m.fl.
		Fritidsledare m.fl.	Övrig bevaknings- och säkerhetspersonal
		Tågvärdar och ombordansvariga m.fl.	Restaurang- och kökschefer, nivå 1
		Idrottstränare och instruktörer m.fl.	Barnskötare
		Köksmästare och souschefer	Verkställande direktörer m.fl.
		Lokförare	Ljus-, ljud och scentekniker
			Ekonomiassistenter m.fl.
			Skådespelare
			Kontorsreceptionister
			Kabinpersonal m.fl.
			Vårdbiträden
			Lager- och terminalpersonal
			Evenemangs- och reseproducenter m.fl.
			Personliga assistenter

De tio vanligaste yrkena i besöksnäringen

Yrke	Antal	Årsinkomst. Medel	Ålder, medel	Andel kvinnor	Andel utl bakgrund
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	32 374	192 950	31	46%	58%
Kockar och kallskänkor	17 813	276 565	38	26%	55%
Hovmästare och servitörer	13 678	231 966	33	59%	35%
Taxiförare m.fl.	11 905	243 223	50	7%	64%
Städare	7 373	206 002	42	76%	74%
Hotellreceptionister m.fl.	6 080	252 192	37	71%	24%
Restaurang- och kökschefer, nivå 2	5 480	370 368	44	34%	49%
Pizzabagare m.fl.	4 637	271 285	40	12%	92%
Bartendrar	4 317	193 914	28	50%	28%
Buss- och spårvagnsförare	3 844	278 305	55	14%	25%
Total	107 501	237 096	38	40%	53%

De tio vanligaste yrkena i besöksnäringen

Yrke	Antal	Årsinkomst. Medel	Ålder, medel	Andel kvinnor	Andel utl bakgrund
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	32 374	192 950	31	46%	58%
Kockar och kallskänkor	17 813	276 565	38	26%	55%
Hovmästare och se	13 678	231 966	33	59%	35%
Taxiförare m.fl.	11 905	243 223	50	7%	64%
Städare	7 373	206 002	42	76%	74%
Hotellreceptionister	6 080	252 192	37	71%	24%
Restaurang- och kökschefer, nivå 2	5 480	370 368	44	34%	49%
Pizzabagare m.fl.	4 637	271 285	40	12%	92%
Bartendrar	4 317	193 914	28	50%	28%
Buss- och spårvagnsförare	3 844	278 305	55	14%	25%
Total	107 501	237 096	38	40%	53%

8 Hotell & Restaurang

2 Fordonsförare

De tio vanligaste yrkena i besöksnäringen

Yrke	Antal	Årsinkomst. Medel	Ålder, medel	Andel kvinnor	Andel utl bakgrund
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	32 374	192 950	31	46%	58%
Kockar och kallskänkor	17 813	276 565	38	26%	55%
Hovmästare och servitörer	13 678	231 966	33	59%	35%
Taxiförare m.fl.	11 905	243 223	50	7%	64%
Städare	7 373	206 002	42	76%	74%
Hotellreceptionister m.fl.	6 080	252 192	37	71%	24%
Restaurang- och kökschefer, nivå 2	5 480	370 368	44	34%	49%
Pizzabagare m.fl.	4 637	271 285	40	12%	92%
Bartendrar	4 317	193 914	28	50%	28%
Buss- och spårvagnsförare	3 844	278 305	55	14%	25%
Total	107 501	237 096	38	40%	53%

De tio vanligaste yrkena i besöksnäringen

Yrke	Antal	Årsinkomst. Medel	Ålder, medel	Andel kvinnor	Andel utl bakgrund
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	32 374	192 950	31	46%	58%
Kockar och kallskänkor	17 813	276 565	38	26%	55%
Hovmästare och servitörer	13 678	231 966	33	59%	35%
Taxiförare m.fl.	11 905	243 223	50	7%	64%
Städare	7 373	206 002	42	76%	74%
Hotellreceptionister m.fl.	6 080	252 192	37	71%	24%
Restaurang- och kökschefer, nivå 2	5 480	370 368	44	34%	49%
Pizzabagare m.fl.	4 637	271 285	40	12%	92%
Bartendrar	4 317	193 914	28	50%	28%
Buss- och spårvagnsförare	3 844	278 305	55	14%	25%
Total	107 501	237 096	38	40%	53%

De tio vanligaste yrkena i besöksnäringen

Yrke	Antal	Årsinkomst. Medel	Ålder, medel	Andel kvinnor	Andel utl bakgrund
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	32 374	192 950	31	46%	58%
Kockar och kallskänkor	17 813	276 565	38	26%	55%
Hovmästare och servitörer	13 678	231 966	33	59%	35%
Taxiförare m.fl.	11 905	243 223	50	7%	64%
Städare	7 373	206 002	42	76%	74%
Hotellreceptionister m.fl.	6 080	252 192	37	71%	24%
Restaurang- och kökschefer, nivå 2	5 480	370 368	44	34%	49%
Pizzabagare m.fl.	4 637	271 285	40	12%	92%
Bartendrar	4 317	193 914	28	50%	28%
Buss- och spårvagnsförare	3 844	278 305	55	14%	25%
Total	107 501	237 096	38	40%	53%

De tio vanligaste yrkena i besöksnäringen

Yrke	Antal	Årsinkomst. Medel	Ålder, medel	Andel kvinnor	Andel utl bakgrund
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	32 374	192 950	31	46%	58%
Kockar och kallskänkor	17 813	276 565	38	26%	55%
Hovmästare och servitörer	13 678	231 966	33	59%	35%
Taxiförare m.fl.	11 905	243 223	50	7%	64%
Städare	7 373	206 002	42	76%	74%
Hotellreceptionister m.fl.	6 080	252 192	37	71%	24%
Restaurang- och kökschefer, nivå 2	5 480	370 368	44	34%	49%
Pizzabagare m.fl.	4 637	271 285	40	12%	92%
Bartendrar	4 317	193 914	28	50%	28%
Buss- och spårvagnsförare	3 844	278 305	55	14%	25%
Total	107 501	237 096	38	40%	53%

Fyra typer av kompetenser i besöksnäringen

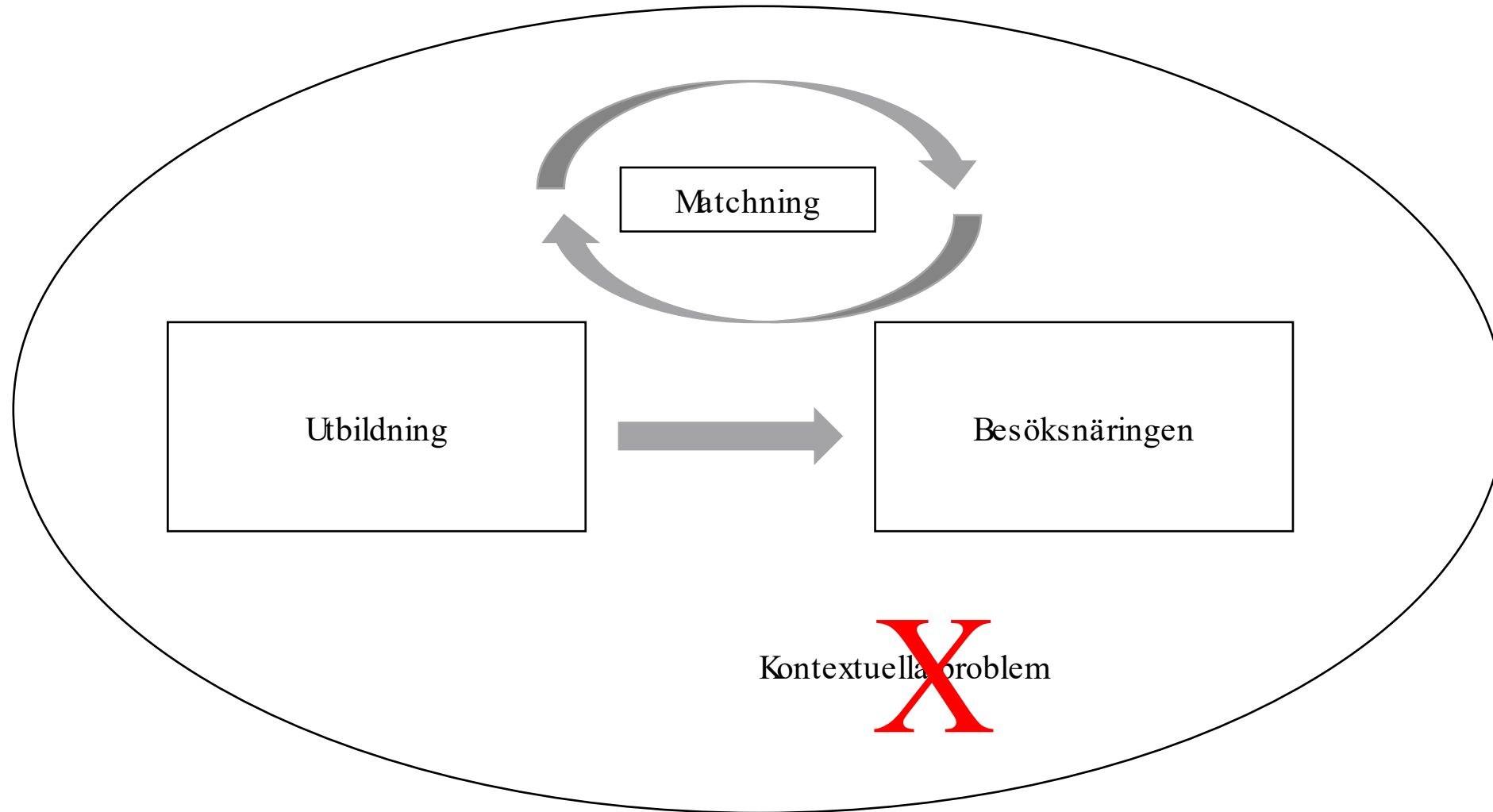
		Kompetens	
		Specifik (mot branschen)	Generell
Kompetens	Hög	Piloter 769 000	Controller 544 000
		Köksmästare och souschefer 352 000	Mjukvaru- och systemutvecklare 487 000
	Låg/medel	Buss- och spårvagnsförare 278 000	Kassapersonal 222 000
		Hotellreceptionister 252 000	Städare 206 000

(Med medelinkomst per år, 2020)

3. Problem och typer av problem i besöksnäringens kompetensförsörjning

- Besöksnäringen konkurrerar med många andra branscher om samma arbetskraft
- Besöksnäringen ligger efter andra branscher avseende kompetensutveckling på arbetsplatsen
- Bristande attraktivitet avseende lön och andra villkor
- Instegsjobb och/eller genomgångsjobb med personal som lämnar branschen snabbt
- Många lämnar arbete i besöksnäring i samband med familjebildning
- Låg värdering av utbildning i branschen
- Pandemin har dränerat branschen på erfaren personal
- För få sökande till gymnasiets yrkesprogram med inriktning mot besöksnäring
- För få platser till gymnasiets yrkesprogram med inriktning mot besöksnäring
- För få platser inom transportutbildning
- Utbildningens kvalitet och relevans för besöksnäring
- Dålig matchning mellan antalet utbildningsplatser och besöksnäringens behov av personal
- De som går ut relevanta utbildningar saknar den kompetens arbetsgivarna förväntar sig
- Hög arbetslöshet, samtidigt allmän arbetskraftsbrist
- Många som utbildar mot besöksnäringen tar jobb i andra branscher
- Branschen behöver anpassa sig bättre till människors preferenser vid val av arbete
- Osv...

Fyra typer av problem

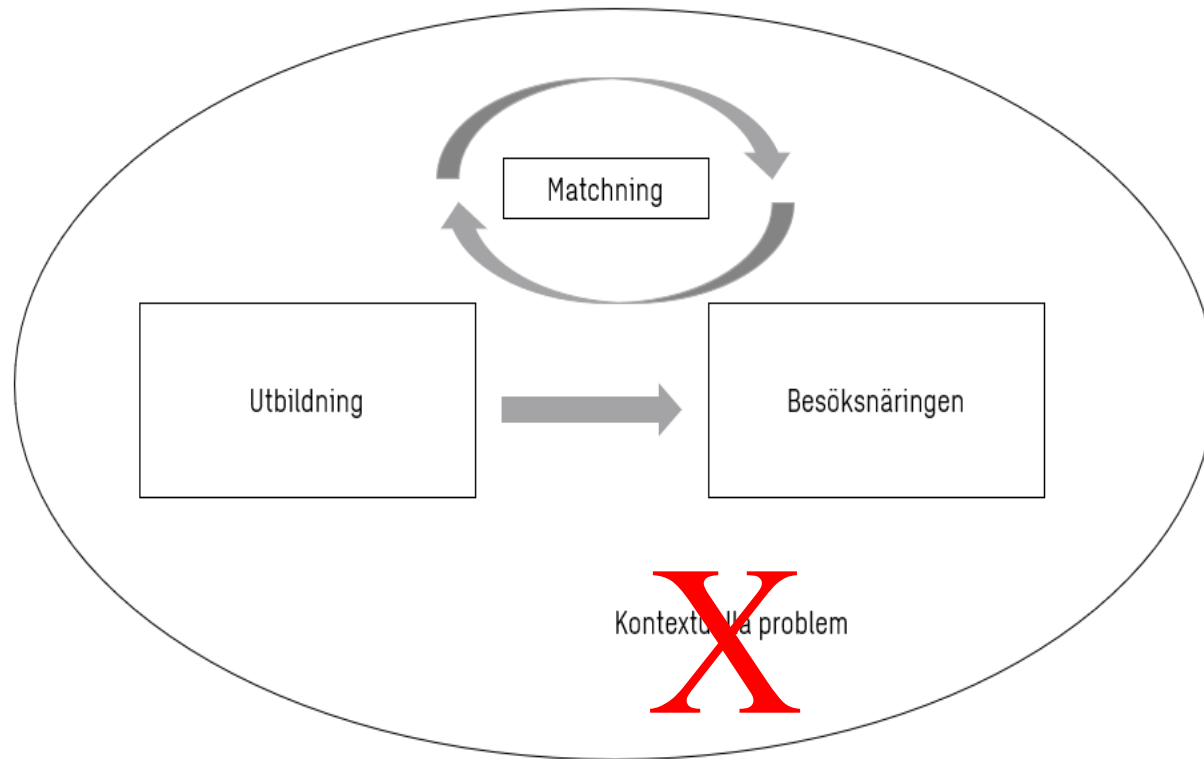

För många problem och kompetenser att analysera

- Besöksnäringen konkurrerar med många andra branscher om samma arbetskraft
- Besöksnäringen ligger efter andra branscher avseende kompetensutveckling på arbetsplatsen
- Bristande attraktivitet avseende lön och andra villkor
- Instegsjobb och/eller genomgångsjobb med personal som lämnar branschen snabbt
- Många lämnararbete i besöksnäring i samband med familjebildning
- Låg värdering av utbildning i branschen
- Pandemin har dränerat branschen på erfaren personal
- För få sökande till gymnasiets yrkesprogram med inriktning mot besöksnäring
- För få platser till gymnasiets yrkesprogram med inriktning mot besöksnäring
- För få platser inom transportutbildning
- Utbildningens kvalitet och relevans för besöksnäring
- Dålig matchning mellan antalet utbildningsplatser och besöksnäringens behov av personal
- De som går ut relevanta utbildningar saknar den kompetens arbetsgivarna förväntar sig
- Hög arbetslöshet, samtidigt allmän arbetskraftsbrist
- Många som utbildar mot besöksnäringen tar jobb i andra branscher
- Branschen behöver anpassa sig bättre till människors preferenser vid val av arbete
- Osv...

Över 10 000	Mellan 5 000 och 10 000	Mellan 2 000 och 5 000	Mellan 1 000 och 2 000
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	Städare	Pizzabagare m.fl.	Butikssäljare, fackhandel
Kockar och kallskänkor	Hotellreceptionister m.fl.	Bartendrar	Trädgårdsanläggare m.fl.
Hovmästare och servitörer	Restaurang- och kökschefer, nivå 2	Buss- och spårvagnsförare	Kassapersonal m.fl.
Taxiförare m.fl.		Musiker, sångare och kompositörer	Övriga kontorsassistenter och sekreterare
		Resesäljare och trafikassistenter m.fl.	Företagssäljare
		Fastighetsskötare	Butikssäljare, dagligvaror
		Kafé- och konditoribiträden	Museiintendenter m.fl.
		Fritidsledare m.fl.	Övrig bevaknings- och säkerhetspersonal
		Tågvärdar och ombordansvariga m.fl.	Restaurang- och kökschefer, nivå 1
		Idrottstränare och instruktörer m.fl.	Barnskötare
		Köksmästare och souschefer	Verkställande direktörer m.fl.
		Lokförare	Ljus-, ljud och scentekniker
			Ekonomiassistenter m.fl.
			Skådespelare
			Kontorsreceptionister
			Kabinpersonal m.fl.
			Vårdbiträden
			Lager- och terminalpersonal
			Evenemangs- och reseproducenter m.fl.
			Personliga assistenter

Förenklingen

		Kompetens	
		Specifik (mot branschen)	Generell
Kompetens	Hög	Piloter 769 000	Controller 544 000
		Köksmästare och souschefer 352 000	Mjukvaru- och systemutvecklare 487 000
	Låg/medel	Buss- och spårvagnsförare 278 000	Kassapersonal 222 000
		Hotellreceptionister 252 000	Städare 206 000

Åtgärder

Att utbilda bort bristen på kompetens inom kompetens inom näringen bedömer vi inte realistiskt. Åtgärderna måste därför i huvudsak vara andra.

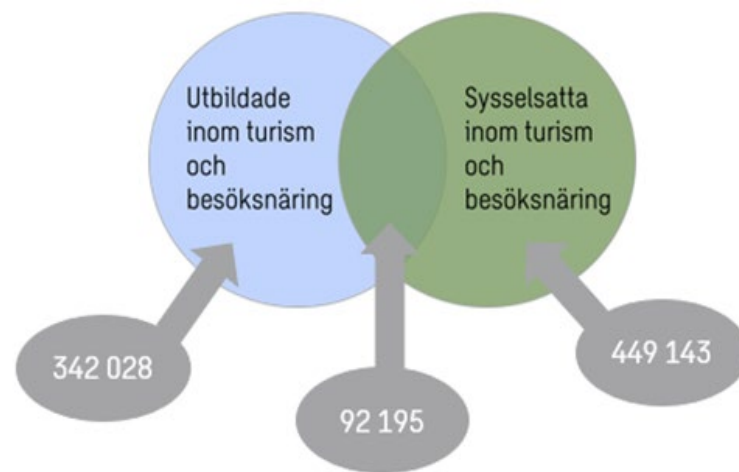
1. Besöksnäringens attraktivitet som arbetsgivare
2. Kompetensförsörjning genom integration
3. Matchning för kritiska kompetenser

Varför kan vi inte utbilda bort bristen?

Konkurrensen om elever och personal

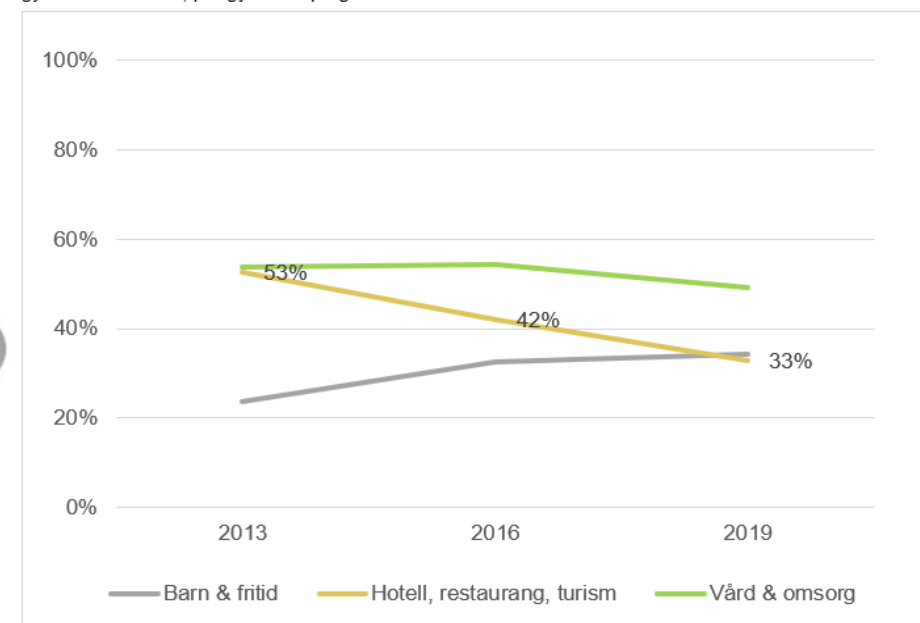

Svag matchning

Många utbildade lämnar näringen

Andel som är sysselsatta inom en bransch som motsvarar utbildning 2013–2019, examinerade från gymnasiet år 2010, per gymnasieprogram

Besöksnäringens attraktivitet som arbetsgivare

Branschen och företagen har rådighet

Många utbildade lämnar

Andel som är sysselsatta inom en bransch som motsvarar utbildning 2013–2019, examinerade från gymnasiet år 2010, per gymnasieprogram och kön

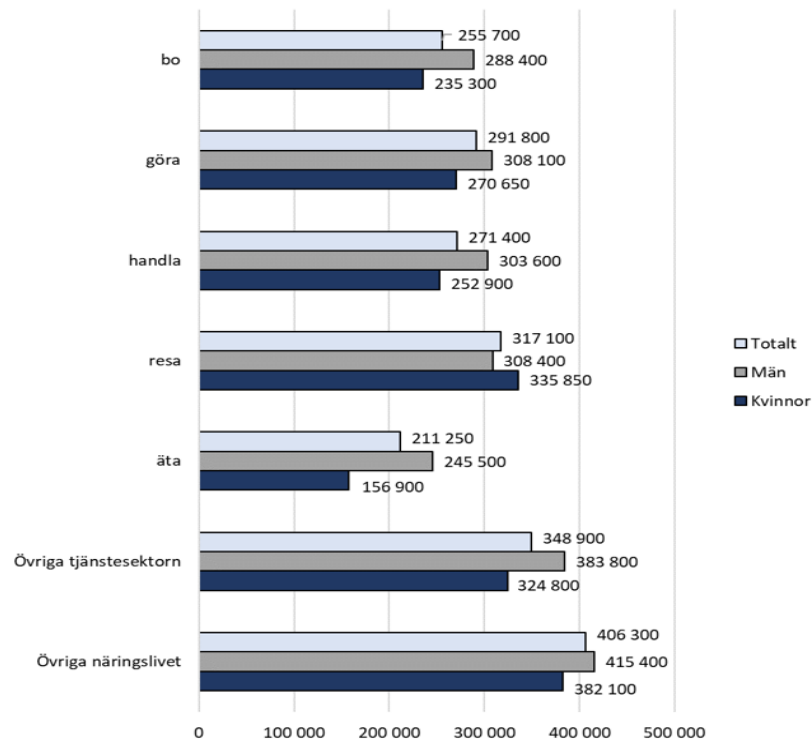

Från vår intervjustudie av de utbildade som lämnat hotell- och restaurangbranschen:

- En stressig arbetsmiljö och fysiskt krävande arbete
- Arbetstider som är svåra att kombinera med familj och ett socialt liv
- En löneutveckling som inte speglar kompetens och erfarenhet
- Otrygga anställningar och arbetsförhållanden

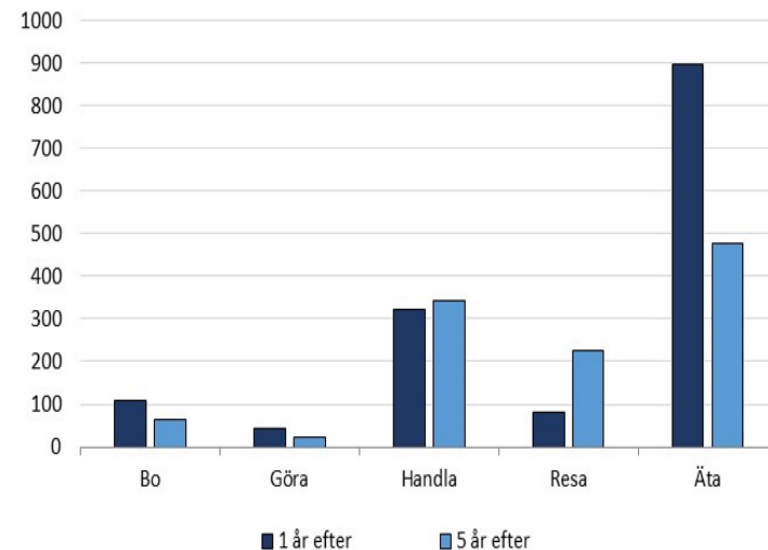
Relativt låga inkomster

Medianen av förvärvsinkomsten 2020 för personer sysselsatta inom besöksnäringens kategorier, övrig tjänstesektor samt övriga näringslivet år 2020

Flyktinginvandrarna lämnar också restaurangbranschen

Utrikes födda som fått etableringsersättning sista gången 2015 och som arbetar i besöksnäringen ett år senare (2016) respektive fem år (2019) senare uppdelat på kategori

Besöksnäringens attraktivitet som arbetsgivare

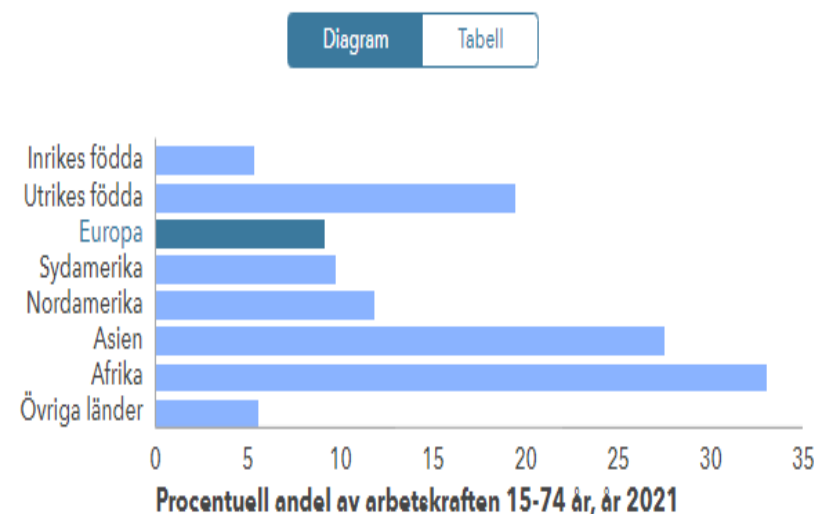
Branschens företag behöver i högre grad analysera hur de skulle kunna erbjuda sin nuvarande och potentiella personal mer attraktiva villkor.

Kompetensförsörjning genom integration

Win-win-win. Mycket enkelt att argumentera för.

Potentialen finns här

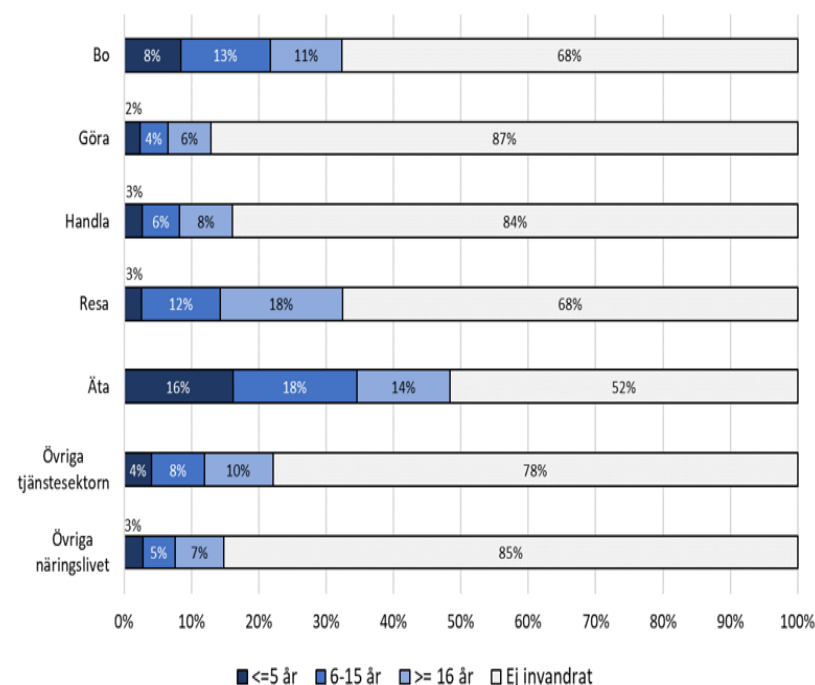
Arbetslöshet, inrikes och utrikes födda

Källa: SCB

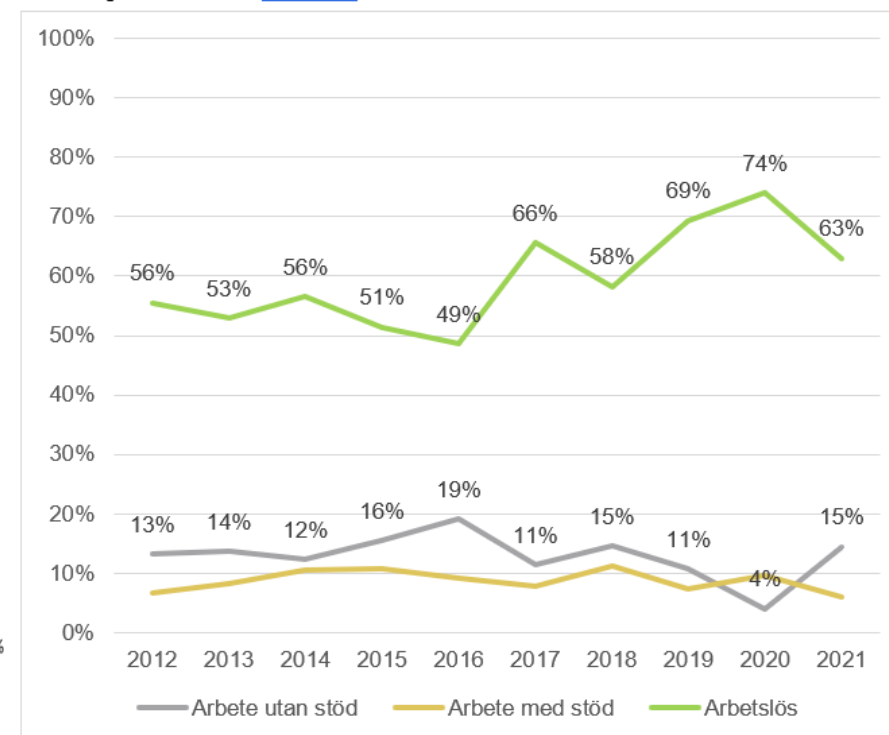
Besöksnäring bra på att anställa unga och nya i Sverige

Sysselsatta fördelat på hur lång tid de bott i Sverige inom besöksnäringens olika kategorier, övriga tjänstesektor samt övriga näringslivet år 2020

Insatserna som görs måste bli bättre

Uppföljning 90 dagar efter avslutad deltagarperiod i Arbetsmarknadsutbildning inom hotell, restaurang och storkök. År 2012-2022.

Kompetensförsörjning genom integration

Anledningarna till att integrationsinsatser inriktade mot bristyrken fungerar dåligt och behöver analyseras grundligt. Detta bör göras i samverkan med utbildningsanordnarna och besöksnäringens företrädare.

Matchning för kritiska kompetenser

Mellan utbildningsutbud och efterfrågan

Inte en realistisk generell lösning.

Över 10 000	Mellan 5 000 och 10 000	Mellan 2 000 och 5 000	Mellan 1 000 och 2 000
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	Städare	Pizzabagare m.fl.	Butikssäljare, fackhandel
Kockar och kallskänkor	Hotellreceptionister m.fl.	Bartendrar	Trädgårdsanläggare m.fl.
Hovmästare och servitörer	Restaurang- och kökschefer, nivå 2	Buss- och spårvagnsförare	Kassapersonal m.fl.
Taxiförare m.fl.		Musiker, sångare och kompositörer	Övriga kontorsassistenter och sekreterare
		Resesäljare och trafikassistenter m.fl.	Företags säljare
		Fastighetsskötare	Butikssäljare, dagligvaror
		Kafé- och konditoribiträden	Museiintendenter m.fl.
		Fritidsledare m.fl.	Övrig bevaknings- och säkerhetspersonal
		Tägvårdar och ombordansvariga m.fl.	Restaurang- och kökschefer, nivå 1
		Idrottstränare och instruktörer m.fl.	Barnskötare
		Köksmästare och souschefer	Verkställande direktörer m.fl.
		Lokförare	Ljus-, ljud och scentekniker
			Ekonomiassistenter m.fl.
			Skådespelare
			Kontorsreceptionister
			Kabinpersonal m.fl.
			Vårdbiträden
			Lager- och terminalpersonal
			Evenemangs- och reseproducenter m.fl.
			Personliga assistenter

Allvarliga konsekvenser?

Får kompetensbristen allvarliga konsekvenser utanför besöksnäringen?

Kan besöksnäringen "tävla" om den politiska uppmärksamheten mot vården, skolan, polisen och industrin?

Högt söktryck till utbildning?

Är det för få platser eller för få sökande på utbildningen?

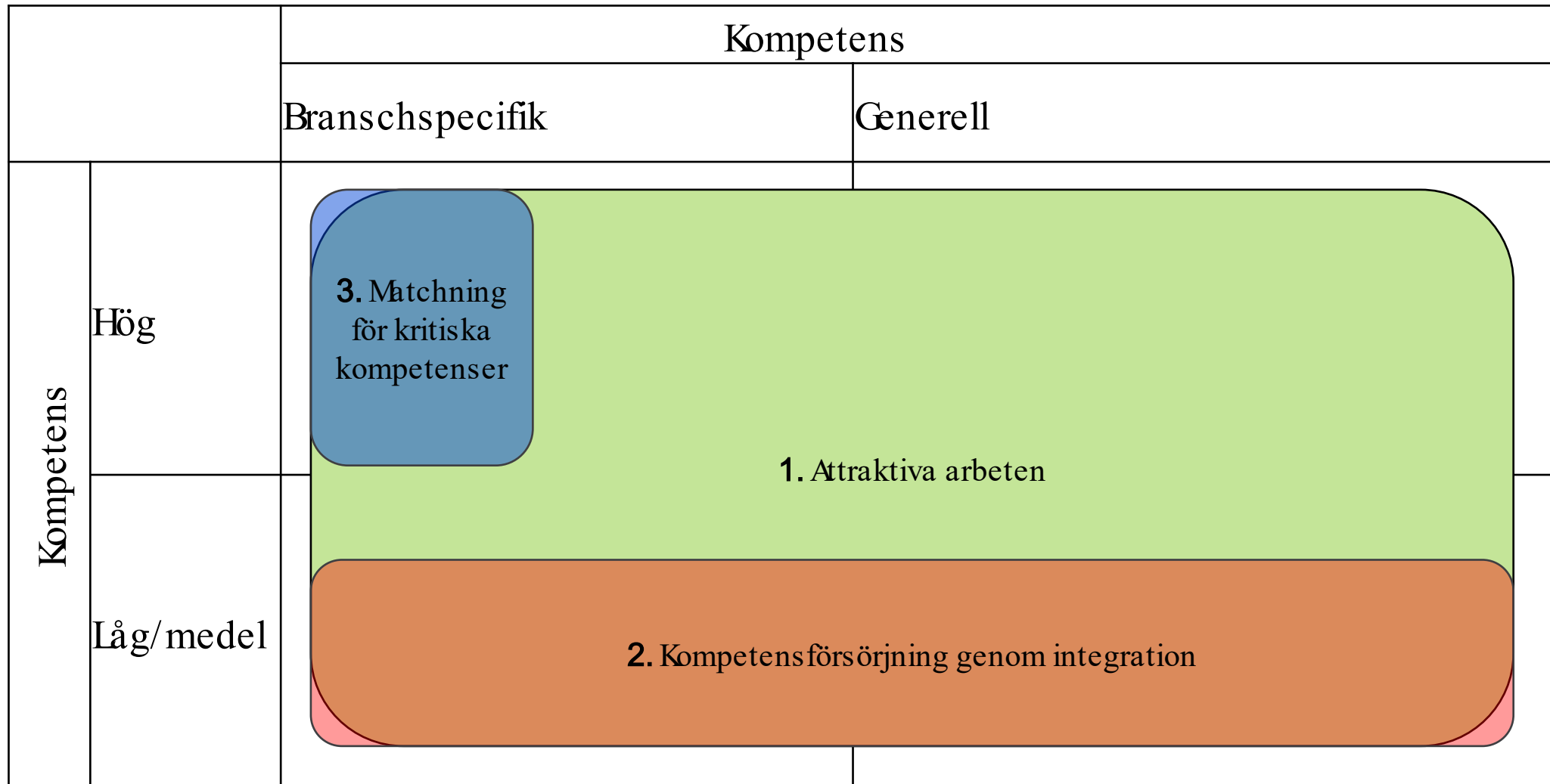
Arbetar en stor majoritet av de utbildade i yrket?

➔ Exempelvis: Lokförare.

Matchning för kritiska kompetenser

En myndighet, eller ett nätverk av myndigheter, bör få ett nationellt matchningsuppdrag kring kritiska och specifika kompetenser.

Åtgärderna och kompetenstyperna

Frågor.

Tack för mig!

0721911845

fredrik.svensson4@sweco.se

Kompetensförsörjning i besöksnäringen

Tillväxtverkets syn på frågan

Branschen behöver lösa problemet

- ▶ 21 % från relaterade utbildningar arbetar i besöksnäringen
- ▶ Hög andel slutar innan de fyllt 30 år
 - Även utlandsfödda

Två vägar för branschen

► Fyll på med mer kompetens

- Utanförskap/Instegsjobb
- Positivt för samhället
- Problemet fortsatt på agendan

► Få fler kompetenser att stanna

- Bättre attraktivitet
- Högre produktivitet, kvalitet och pris
- Innovation/automatisering?

Frågor till panelen

- Kan branschen lösa det själva?
- Hur ser panelen på de två alternativen:
 - Fyll på med fler – utanförskap/instegsjobb?
 - Få fler att stanna – produktivitet/villkor?
- Åtstramning av utomeuropeisk arbetskraftsinvandringen
 - Hur påverkar det branschen?